

ÆGTESKABETS TEOLOGI OG KIRKENS BESTEMMELSER FOR INDGÅELSE AF ÆGTESKAB

I har besluttet jer for at lade jer vie i Den Katolske Kirke. For at vielsen bliver gyldig og til velsignelse for jeres familieliv, må en række betingelser være opfyldte. Først og fremmest må I **vide**, hvad et kristent ægteskab er, og **ville** indgå det på dette grundlag. Dernæst er der forskellige formelle ting, der skal være på plads. Jeg vil her først sige noget om det kristne ægteskabssyn og dernæst kommer ind på konkrete spørgsmål i forbindelse med indgåelse af ægteskab i Den Katolske Kirke.

1. Kærlighed

Men lad os først finde ud af, hvad kærlighed er. Kærlighed er et misbrugt ord! ”Jeg elsker mad”. ”Jeg elsker musik”- ”Jeg elsker dyr”. I kan selv fortsætte listen. Ordet kærlighed bruges om forhold til ting, men det bruges også om forhold mellem mennesker og om forholdet mellem Gud og mennesker. Hvis vi overvejer dette, kommer vi til følgende mærkelige paradoks: Når vi bruger ordet ’elske’ om vort forhold til ting, er det os selv vi elsker og ikke tingene: Jeg elsker f.eks. musik, fordi JEG kan lide det. Jeg elsker dyr, fordi JEG synes, at de er dejlige. Brugt i denne betydning, udtrykker kærlighed, at de og de ting siger mig noget. Jeg etablerer et forhold til sådanne ting (herunder naturen og dyrene) for min egen skyld. Læg mærke til, at mennesker, der etablerer et ”kærlighedsforhold” til dyrene, ofte behandler dem, som om de var mennesker. De taler til dem, de kærtegner dem osv. Det er tydeligt, at for mange mennesker kommer forholdet til dyr til at erstatte et ægte forhold til mennesker.

Når det drejer sig om kærlighed til mennesker, handler det meget ofte også om ’mig selv’: den eller de er til for min skyld. En sådan misforståelse er desværre udbredt i forholdet mellem mand og kvinde. Vores seksuelle kultur har ikke gjort det bedre. Her kommer ’kærlighed’ ofte til at være det sammen som at have et godt seksuelt forhold. Mange parforhold også efter vielsen lider skibbrud, fordi man identificerer kærlighed med sex. Hvorfor kan den seksuelle aktivitet true et ægte kærlighedsliv? Fordi man så let søger sig selv først, når man har sex, altså et udtryk for egoisme: Det er MIG, der skal tilfredsstilles. Selvfølgelig skal min partner ’også får noget ud af det’ (hvis det altid er tilfældet?). På engelsk bruger man udtrykket: make lov. Det siger alt. Det betyder alene, at have sex.

Det er ikke forkert at påstå, at ordet kærlighed har fået så mange forskellige og ofte modsatte betydninger, at det næsten er umuligt at finde ud af, hvad kærlighed egentlig er. Og på trods af dette ved ethvert menneske pr. instinkt, at der er noget, der hedder ægte kærlighed, og ethvert menneske længes efter kærlighed. Spørger man voksne mennesker, om de har følt kærlighed i deres barndomshjem, vil mange desværre sige: Nej; eller i hvert fald ikke på en sådan måde, at de er opvokset i en tryk atmosfære. Tryghed og ægte kærlighed er uløseligt knyttet til hinanden. Hvis far og mor ikke elsker hinanden med en ægte kærlighed, kan de simpelthen ikke give deres børn rigtig tryghed og dermed ægte kærlighed. Som I kan se, er der en dyb sammenhæng mellem fars og mors kærlighed til hinanden og deres evne til at give deres børn kærlighed. Det skal vi komme nærmere ind på. Kærlighed er ethvert menneskes

grundvilkår, hvis det skal blive et sandt menneske, ja man kan godt tale om en ret – menneskeret – til kærlighed.

2. Hvad er det kristne ægteskab?

Svaret på dette spørgsmål finder vi i Bibelen, som er Guds tale til os om livets mening. Gud har skabt universet. Mennesket er Guds ypperste skabning. Det er kun ved at kende Guds vilje med os og leve efter den, at vi kan blive lykkelige. Det må ikke undre jer, at den vision for et ægte familieliv, vi finder i Bibelen, på mange vigtige punkter er forskelligt fra det syn på ægteskab og sex, der er herskende i samfundet. Det kristne syn på ægteskabet er smukt og inspirerende og kan bære under alle livets forhold, fordi det er Guds eget syn. Gør jer fortrolig med det og tag det helhjertet til jer som det sikre grundlag at bygge jeres ægteskab på. Begynd allerede nu med at indrette jeres forhold efter det som forberedelse til den afgørende begivenhed i jeres liv. Man kan ikke improvisere noget så vigtigt og definitivt som sit ægteskab. Men det kan blive nødvendigt på nogle punkter at måtte vælge mellem Guds syn på kærlighed og sex og det herskende syn på sex i samfundet i dag.

3. Skabt i Guds billede

På den allerførste side i Bibelen læser vi, at "*Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem*" (1. Mos 1,27). Ikke kun mennesket som sådan er skabt i Guds billede, ligner Gud, men manden som mand og kvinden som kvinde afspejler til sammen Guds væsen. Det forhold en bestemt mand og en bestemt kvinde har til hinanden, når de binder sig til hinanden i et livsfællesskab, er et billede på Guds eget væsen. Gud er Fader, Søn og Helligånd, et evigt kærlighedsfællesskab mellem tre personer. Guds inderste væsen afspejler sig i en mands og en kvindes forhold til hinanden i ægteskabet og kun i ægteskabet.

"Gud velsignede dem og sagde til dem: 'Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den' " (1. Mos 1,28). Mennesket er Guds mest originale skabning, for kun mennesket kan blive Guds medarbejdere på at give livet videre. Dyrene kan formere sig, men de er ikke Guds medarbejdere, men redskaber, fordi de ikke samtidigt er åndelige væsener. Englene kan ikke give livet videre, for Gud har skabt hver eneste af dem direkte, og de har intet legeme. Fordi mennesket på en gang er et åndeligt og et legemligt væsen kan det samarbejde med Gud i sin frugtbarhed. Kærligheden er altid frugtbar. Faderen skænker evigt hele sig selv til Sønnen, og Helligånden, kærlighedens ånd, udgår fra evighed af fra dem begge. I denne kærlighed har de skabt universet og skaber hvert eneste menneske som unikt væsen. Det er ægtefællernes storhed at være et afbillede af Guds skabende kærlighed.

Dette syn på kærlighedens frugtbarhed har konsekvenser for det, man kalder fødselsbegrænsning, prævention, dvs. en kunstig måde at ophæve enten mandens eller kvindens frugtbarhed eller begge. Brug af kunstig prævention modsiger direkte den menneskelige frugtbarheds natur og er dermed også en reel trussel mod den ægte kærlighed mellem mand og kvinde. Dette synspunkt deles ikke længere af de fleste mennesker og har slet ikke plads i det moderne syn på sex, hvor det gælder om "at beskytte sig". Men mod hvad? Man beskytter sig mod en fare eller en fjende. Er et barn en fare eller fjende? Eller er en mand en fare for kvinden? Kan I se, at der er noget galt i selve forholdet mellem mand og kvinde? Dette syn udstiller kvindens frugtbarhed som noget negativt! Graviditet bliver et problem for kvinden og ikke en bekræftelse af hendes kvindelighed. Og manden respekterer

ikke hendes sande kvindelighed, når han har sex med hende og bruger prævention. Og hun afviser hans frugtbarhed, når hun bruger prævention.

Prævention er slet ikke nødvendig af den simple grund, at naturen har ordnet det sådan, at kvinden kun kan blive gravid ca. 5 dage indenfor sin cyklus, nemlig når hun får ægløsning. Og hun kan meget hurtigt og præcist lære at registrerer sin frugtbarhedscyklus. Erfaringen viser, at moderne unge kvinder stort set intet har lært om deres frugtbarhedscyklus, fordi man i seksualundervisningen stort set kun fokuserer på prævention. For mange kvinder er det en stor opdagelse at kende sin frugtbarhedscyklus, og det giver hende selvværd som kvinde. Hvorfor er vi i dag så optaget af økologi og naturens balance, men mere eller mindre afvisende overfor den menneskelige seksualitets natur? Er prævention i de forskellige former ikke en forurening især af kvinden, der også kan have negative virkninger på selve kærlighedsforholdet?

Bibelens syn på seksualitet er livsbekræftende. Kærlighed mellem mand og kvinde er frugtbar. Derfor er der ikke plads for provokeret abort. Ethvert barn, der undfanges skal modtages som en gave fra Gud: Gud har villet denne person og skænket den som en kostbar gave til kvinden og manden. Barnet har derfor fra sin undfangelse af en gudgiven ret til forældrenes kærlighed, til deres respekt og til livet. Det er undfangelsen, der er begyndelsen på et nyt menneskeliv, som er forskelligt fra moderens krop, selvom hun skal huse dette liv i ni måneder. Man kan derfor ikke fastsætte noget andet tidspunkt for livets begyndelse, altså hvornår det nye liv er et menneske. I øvrigt reagerer kvinden krop på undfangelsen ved at indstille sig på nu at skulle bære et nyt menneskeliv i sig. Så kroppen selv bekræfter, at et nyt liv, som er forskelligt fra moderen, er blevet til. Det er derfor helt forkert, at tale om fosteret, selv i det tidligste stadium, som en del af moderes krop, som hun selv kan bestemme over. Det er helt forkert at tale om, at en kvinde har ret til abort. Det nye liv hun bærer i sig har derimod ret til hendes beskyttelse, omsorg og kærlighed. Dertil kommer, at Gud ifølge kristen forståelse skaber menneskesjælen i forbindelse med den biologiske undfangelse, hvilket gør, at man kan tale om et menneske i egentlig forstand. Mennesket bliver en krop med en sjæl fra første øjeblik af.

Men hvad, hvis undfangelsen sker som følge af voldtægt? Eller barnet er handicappet? Har kvinden så ikke ret til at få abort? Det egentlige spørgsmål er, om et nyt menneske selv i sin spædste begyndelse har ret til livet, eller om nogen (kvinden f.eks.) har ret til at afbryde dette liv, hvis omstændighederne er til stede? Et indgreb, der alene har til formål at redde moderens liv i en svær situation, er tilladt, også selvom det måske medfører, at barnet går til grunde; i det tilfælde har man ikke direkte fjernet barnet; men det er uetisk at ofre barnet direkte for at redde moderen. Det kommer måske for mange ud på det samme; men der er en radikal forskel på direkte at berøve et uskyldigt menneske livet for at redde et andet, og på at forsøge at redde moderens liv, selvom det går ud over barnet, men det er utilsigtet.

De såkaldte fortrydelsespiller skal også nævnes i denne forbindelse. Fortrydelsespillen bliver indtaget kort efter et samleje for at undgå en evt. graviditet. Enten forhindrer den en mulig befrugtning (ligesom en almindelig p-pille) eller også forhindrer den et befrugtet æg i at sætte sig fast i livmoderen og blive et foster. Dette sidste må også forstås som abort, da et påbegyndt liv bliver afbrudt.

Det er en misforståelse, at en kvinde kan få foretaget en abort uden, at det sætter dybe spor i hende. Men det må man ikke tale om, heller ikke lave undersøgelser om. Taler

man imidlertid fortroligt med sådanne kvinder, selv efter mange år, er virkeligheden en anden. Men det er vores kristne tro, at Gud i sin kærlighed og barmhjertighed kan helbrede disse kvinder, så de kan komme videre i livet.

4. En levende organisme

Et kapitel længere frem læser vi: "*..en mand forlader sin far og mor og binder sig til sin hustru, og de bliver ét kød*" (1. Mos 2,24)

Denne tekst kan sige os seks ting:

1) Når en mand binder sig til sin hustru, bliver de en levende organisme, vi kunne kalde det en celle. De bliver til noget, de ikke var før. I teologien taler vi om "ægteskabets bånd". Udtrykket stammer herfra. Ægteskabet er altså et bånd, der knytter de to sammen, så der opstår en ny celle. Dette bånd er et kærlighedsbånd.

2) Denne organisme er både af åndelig og af kropslig dvs. seksuel art, fordi Gud vil gøre de to til sine medarbejdere i livets videregivelse. Denne nye organisme/celle skal kunne dele sig, blive frugtbar. Derfor får den menneskelige seksualitet kun sin mening og berettigelse indenfor ægteskabet. Seksuelle forhold uden for ægteskabet er således imod Guds bestemmelse af den menneskelige seksualitet. At dyrke sex udenfor ægteskabet betyder, at de to sider af menneskets natur, den kropslige og den åndelige, splittes, og det er katastrofalt for menneskets personlighedsudvikling. Det kan aldrig blive et helt menneske. Da Guds formål med at gøre en mand og en kvinde til en organisme, der både skal være til støtte, udfoldelse og glæde for dem selv og være frugtbar ved at frembringe nyt liv, må ægtefællerne være helt åbne for at få børn. Det er deres ansvar som Guds medarbejdere at regulere deres frugtbarhed, dvs. at afgøre hvornår, hvor ofte og hvor mange børn, de skal have, blot skal fødselsreguleringen være i overensstemmelse med menneskets egen biologi, altså ved naturlig familieplanlægning og ikke ved kunstig prævention, fordi denne indebærer et så radikalt indgreb i seksualitetens funktionalitet, at den ændre karakter som nævnt ovenfor. Kirken bruger i denne forbindelse ordet 'ansvarligt forældreskab'. Det er svært for et nutidigt menneske at forstå, fordi vi hele tiden får at vide, at vi kan gøre alt, hvad vi har behov for og lyst til. Heldigvis er vi i dag begyndt at forstå, at f.eks. naturen har sine egne love, man ikke ustraffet kan bryde. Vi er blevet miljøbevidste. Men også seksualiteten har sine love, der skal respekteres.

3) Som en levende organisme har mandens og kvindens fællesskab permanent karakter. De kan ikke mere skilles fra hinanden, uden at organismen går til grunde. Ægteskabet er et livslangt forhold.

4) Hver eneste gang en mand og kvinde binder sig til hinanden i kærlighed for at blive en organisme, opstår der noget nyt. Manden skal forlade sin egen familie og begynde forfra. Det samme gælder kvinden. Det er de to, der skal blive en ny organisme. Hver eneste familie er derfor en grundenhed. Det menneskelige samfund og Kirken er bygget op af disse organismer/celler. Det er familien, som gør samfundet til et samfund af mennesker og ikke blot af individer og arbejdskraft. Familiernes trivsel er vital for samfundet. Samfundet skal derfor give familierne højeste prioritet for sin egen skyld.

5) Denne organisme er ligesom andre organismer i naturen fra Guds side harmonisk, dvs. der er en indbygget lovmæssighed som i naturen, men en etisk lovmæssighed, som også omfatter seksuallivet. Forskellen til naturens lovmæssighed er, at

parret selv skal administrere forholdet i respekt for organismens formål: at udvikle et kærlighedsforhold, der tjener livets videregivelse. Parret skal ikke selv bestemme, hvordan de skal forholde sig til hinanden (det vil de aldrig blive enige om), men de skal lære Guds ordning at kende og med deres egen vilje implementere den. Harmonien i ægteskabet er altså givet, fordi Gud har fastsat betingelserne, men mennesket skal opfylde dem helt frivilligt og gensidigt. Det stiller store krav.

6) Teksten indeholder en ikke uvigtig detalje: Der står ikke, at de skal binde sig til hinanden, eller at hun skal binde sig til ham, men at det er ham, der skal binde sig til hende. Dette rører ved et dybtliggende forhold mellem mand og kvinde. Hun skal blive fuldstændig tryk for at turde blive mor, og det er manden, der skal give hende denne basale tryghed. Det er ham, der skal tage ansvar for hende og de børn, hun måtte føde. I mange kulturer som i vores frier manden til kvinden og ikke omvendt. Instinktivt venter hun på det. Friar han ikke til hende, nytter det ikke noget, at de flytter sammen, for han har ikke taget det afgørende skridt og bundet sig til hende. Hun ved i sidste ende ikke, om hun kan regne med ham. Der er ikke i det tilfælde tale om ægte kærlighed mellem mand og kvinde, ligegyldig hvor varme følelser, de har for hinanden. Han mangler at tage skridtet og binde sig til hende. Det er det øverste niveau i kærlighed mellem mand og kvinde.

5. Et syndefald

Dette idealbillede af manden og kvinden og deres kærlighedsforhold som villet af Gud, blev ødelagt, fortæller Bibelen om i den såkaldte fortælling om syndefaldet (1.Mosebog 3).

Det er en billedlig fortælling fuld af symboler: En slange, et mystisk træ, der giver fuld indsigt i tilværelsens hemmeligheder ("godt og ondt"). Datidens mennesker, for hvem denne fortælling først og fremmest var skrevet, kunne godt genkende disse symboler. Slangen var symbolet på Ba'al, kanaanæernes hovedgud, som i Det gamle Testamente var den sande og eneste Guds alvorligste konkurrent. Denne Ba'al var i datiden fremstillet på en tyr med en slange i hånden, også det var symbolsk. Han var krigsguden og frugtbarhedsguden. Af ham afgang jordens, kvægets og menneskets frugtbarhed. Slangen selv var sandsynligvis symbolet på det mandlige lem, altså mandens frugtbarhed. Det mystiske træ, hvis frugter kunne give kundskab om alt, især det, der havde med frugtbarhed at gøre, symboliserede det okkulte og magiske univers, som den kanaanæiske religion var udtryk for. Det var nok at spise af disse frugter for at blive frugtbar, hvis man ikke var det. Det var især datidens kvinder, der var berørt af det problem, fordi de mistede betydning i deres mands øjne (troede de), hvis ikke de kunne få børn. I Det gamle Testamente optræder flere ufrugtbare kvinder. Abrahams hustru, Sara, f.eks. var ufrugtbar, indtil Gud mirakuløst gjorde hende frugtbar med Isak, stamfader til Israels folk. Ufrugtbarhed på alle livets områder fristede derfor menneskene til at dyrke Ba'al i håb om, at han kunne give frugtbarhed, hvis Gud ikke kunne eller ville. Vi skal blot tænke på, hvor populær healing og alternativ medicin m.m. er blevet i vore dage. Det svarer fuldstændigt til denne problematik. Også kunstig befrugtning kan ses som et menneskeligt forsøg på at løse frugtbarhedsproblemet på en kunstig måde uden om naturen.

Syndefaldet bestod altså i, at vore stamforældre Adam og Eva blev fristet til at gøre sig frugtbar på deres egen måde i stedet for at modtage frugtbarheden fra livets Gud. At dette også er mønsteret i vore dage, viser, at denne fortælling har universel betydning. Den gjaldt den gang, den gælder i dag og i morgen. Et lille men ofte overset træk i denne fortælling er, at det er kvinden, der bliver fristet, men at manden overværer det hele og kunne

have grebet ind. Det var nemlig kun til ham, at Gud havde sagt, at han ikke måtte spise af dette træ. Han er altså den hovedansvarlige for syndefaldet, og han har svigtet sit ansvar for sin hustru! Med ét ændrede deres forhold sig til hinanden, da han gik med til en ”alternativ” befrugtning.

Frafaldet fra den sande og kærlige Gud fik katastrofale konsekvenser for ikke blot det første menneskepar, vore stamforældre, men for hele menneskeslægten, fortæller samme kapitel.

Gud forkynder den dom over slangen, som er djævelen selv, at der vil være et evigt fjendskab mellem slangen og kvinden, som dog, nemlig når Kristus bliver født, ender med slangens totale nederlag, og vi aner konturerne af Jomfru Maria, Guds Moder. Dette fjendskab maner også til eftertanke. Er Evas døtre, kvinderne, særligt udsatte for slangens (Djævelens) fristelser og angreb? Også det sætter forholdet mellem mand og kvinde i relief: Hvordan vil manden kunne beskytte sin hustru mod djævelens angreb, når han en gang har svigtet så alvorligt?

For kvinden lyder dommen: Hendes frugtbarhed vil blive problematisk og smertefuldt, og ”*du skal begære din mand, og han skal herske over dig*” (3,16). Her udtrykkes den mulige konflikt mellem mor (forældre) og børn og mellem kvinde og mand. At hun skal begære sin mand, skal ikke primært forstås seksuelt, men psykologisk. Dvs. hun vil grundlæggende være bundet til manden på en usund og en ikke ligeværdig måde. Hun kan ikke som kvinde og mor undvære ham, men det bliver til et tyrannisk og nedværdigende behov. De er ikke længere ligeværdige partnere, han vil i stedet for at have ansvar for sin kone og sine børn, tyrannisere dem i et eller andet omfang, mandschauvinisme. Mon ikke virkeligheden siden da og til vore dage fuldt ud har bekræftet det, vi i dag ville kalde en dysfunktionel familie?

Og endelig lyder dommen over manden: Jorden vil blive forbandet. Arbejdet vil blive en plage og problematisk og det ender med død (som Gud i begyndelsen havde lovet ikke skulle ramme mennesket). Også her beskriver Bibelen mennesket situation på alle fronter.

Se det er den virkelighed, Bibelen beskriver for os, og som er familiernes virkelighed den dag i dag. Kan det undre, at de har det så dårligt, som de har det? Men her kommer Kristus ind i billedet. Han blev sendt af Faderen, som har skabt denne verden som en god og herlig verden, for at han skulle genoprette den, genoprette først og fremmest familien i den skikkelse, Gud havde villet det. Bliver familien genoprettet, bliver verden ny! Men det forudsætter, at vi accepterer Guds genoprettelsesplan i Kristus. Det er det, Kirken er sat til at formidle gennem sin undervisning og sine bestemmelser i kirkeretten, som nøje afspejler denne teologi, altså Guds mening med ægteskabet. Det er derfor vigtigt, at kommende ægtefæller tilegner sig hele Guds vision og efter bedste evne forsøger at virkeliggøre den, men det forudsætter, at man uafkortet tager Kirkens undervisning til sig som Guds egen belæring, der kun har ét formål: ægtefællernes og familiernes vel og dermed hele menneskeslægtenes frelse.

Det kræver først og fremmest en personlig tro, et personligt forhold til Gud, som hele tiden skal næres ved sakramenterne (også skriftemålet) og den personlige bøn.

6. Skabt for og til hinanden.

Det afgørende spørgsmål for en kristen, der ønsker at gifte sig, er: Har jeg fundet den ægtefælle, som Gud har udvalgt til netop mig? Et ægteskab var fra begyndelsen og er det stadig Guds projekt helt ned til de mindste detaljer. Af den anden skabelsesfortælling (1. Mos. 2) kan man drage en vigtig konklusion: Hvert eneste menneske er unik, ikke en kopi. Hver eneste mand er unik, skabt i Guds billede. Hver eneste kvinde er unik, skabt i Guds billede. Og hvis Gud har skabt et menneske til ægteskab, betyder det, at til hver eneste mand, han har skabt, han har skabt en kvinde. Og til hver eneste kvinde, han har skabt, har han skabt en mand. De to er skabt for hinanden, og kun de er skabt for hinanden og ikke for andre. Det er naturligvis kun forståeligt på troens baggrund. Man kan altså ikke gifte sig med den første den bedste, man møder. Alt for mange ægteskaber starter skævt, alene af den grund, at man har valgt den forkerte ægtefælle. Det skyldes som regel mangel på oplysning om, hvor afgørende det er, at det er den rigtige person, som Gud har udvalgt til mig, jeg vil gifte mig med. Og man kan så let bedrage sig selv på dette punkt, for slet ikke at tale om de kulturer, hvor det er familien, der tilrettelægger ægteskabet. I spørgsmålet om valg af ægtefælle bør man rådfører sig med en person, man har tillid til, f.eks. en præst. Forelskelse kan være et tegn på, at man har fundet den rigtige, men følelser, hvor intense de måtte være, afspejler ikke altid sandheden: "forelskelse gør blind".

7.0 Kirkens opgave

Det kristne syn på ægteskab og familie hviler på denne bibelske forståelse, og Kirken er sat til af Gud at forkynde denne sandhed og undervise enhver generation om det, der er Guds mening med mennesket og med mands og kvindes forhold til hinanden og hjælpe ethvert par til at realisere Guds mening med deres forhold.

Ligesom samfundet har også Den Katolske Kirke derfor en række bestemmelser for indgåelse af ægteskab, der alene har til formål at hjælpe de enkelte, når de planlægger ægteskab. Det hænger sammen med, at ægteskabet ikke kun er et "parforhold", dvs. et forhold, der kun kommer to personer ved. Også i Kirken er familien en grundlæggende celle, der skal beskyttes og næres, og som Kirken derfor har et pastoralt ansvar for.

7.1 Kirkens bestemmelser vedrørende ægteskabet

7.2 Kirkeretten giver en slags definition af det kristne ægteskab. Det er en *pagt, ved hvilken en mand og en kvinde indgår et livsfællesskab med hinanden. Dette livsfællesskab er af natur bestemt for ægtefællernes vel og for at avle børn og opdrage dem. Og Kristus har ophøjet et ægteskab mellem døbte til et sakramentets værdighed* (canon 1055 § 1).

Alle de elementer, vi har fundet i Bibelen ovenfor, genfindes i denne definition: Pagt (=bånd), livsfællesskab (=organisme), ægtefællernes vel og at avle børn (=frugtbarhed). Kun et element er helt nyt: Ægteskabet mellem døbte mennesker er blevet et sakramente. Allerede fra begyndelsen var ægteskabet i Guds plan noget helt specielt og ophøjet, med Kristus har det fået en yderligere dimension. Det er blevet til et redskab for ham til at helliggøre mennesker, først og fremmest ægtefællerne og deres børn. Et sakramente er nemlig en virkelighed, hvor Kristus selv er til stede og udføre sin frelsende, genoprettende og helliggørende gerning. Fra Kirkens begyndelse har man derfor kaldt en kristen familie for en "huskirke", dvs. billedet på Kirken, ja et sted, hvor Kristus og Kirken er til stede. Kristus elsker netop denne familie med den samme kærlighed, som han elsker sin Kirke med. Kristne

ægtefæller skal derfor vide, at de på en helt speciel måde er knyttet til Kristus og genstand for hans kærlighed. En kærlighed, der helbreder og bygger ægtefællerne op og til stadighed fornyer deres egen kærlighed til glæde for dem selv og til gavn for deres børn. Kristne ægtefæller er derfor kaldet af Gud selv til at virkeliggøre hans kærlighedsplan.

7.3 Ægteskabets væsentlige egenskaber er enhed og uopløselighed (canon 1056). Det betyder, at det er et eksklusivt forhold mellem de to ægtefæller og kun dem. Et intimt forhold til andre udenfor ægteskabet er utroskab overfor ens ægtefælle og et brud på den pagt, de to har indgået med hinanden, en alvorlig synd mod den kærlighed, de har lovet hinanden. At ægtefællernes forhold er uopløseligt betyder, at de har lovet hinanden troskab for livet: ”indtil døden skiller jer”. Et ægteskab kan derfor ikke opløses af nogen menneskelig instans. Skilsmisse er ikke muligt. Gud garanterer ægtefællerne, at deres pagt med hinanden står ved magt, fordi den er efter hans guddommelige vilje. ”Hvad Gud har sammenføjet må et menneske ikke adskille”, siger Jesus (Matthæus 19,6). Kirkeretten fastslår naturligvis, at hvis en eller begge parter ikke ærligt lover troskab og livsvarighed, er ægteskabet ugyldigt. Forudsætningen for et gyldigt ægteskab er, at man indgår det i kirken, hvis man er katolik, og at man har den rette ægteskabsvilje, dvs. at ens indre forståelse og holdning svarer til de ord, der bruges under vielsen: ’Ja-ordet’.

I sandheden navn skal det dog tilføjes, at et ægteskab mellem to ikke-døbte, selvom det er indgået efter Guds skaberplan, kan opløses i det tilfælde, hvor den ene af ægtefællerne bliver kristen (døbt), og den anden ikke ønsker at respektere dennes tro. Det kaldes det paulinske privilegium, fordi Paulus nævner denne mulighed (1. Korintherbrev 7,16). Det nye liv i troen har altså prioritet over et ægteskab mellem to ikke-døbte personer, hvis der er en konflikt.

7.4 Kirken forklarer også, hvad man skal forstå ved den rette ægteskabsvilje: At man uigenkaldeligt er besluttet på at indgå i et forhold, hvor man giver hinanden alt det, der hører til et ægteskab, se nr. 3.1. Derfor hedder det vilje til ægteskab. Erfaringen viser, at mange mennesker i vor tid ikke har denne rette ægteskabsvilje, ganske enkelt fordi de har en helt anden forestilling om ægteskabet end Gud. Nu er det ikke sådan, at man behøver at tro på Gud for at have den rette ægteskabsvilje, for menneskets medfødte natur er i virkeligheden skabt med en sans for, hvad ægteskabet fundamentalt set indebærer; men det er ofte mere teori end praksis, fordi kulturerne kan erstatte den naturgivne forståelse af ægteskabet med noget helt andet, f.eks. mulighed for flerkoneri, for utroskab eller for skilsmisse. I et eller andet omfang kan ens ægteskabsvilje derfor af kulturen forandres, så man i realiteten ikke indgår et ægteskab efter Guds hensigt. Jo mere vi fjerner os fra troens univers, jo større er risikoen for, at vi indgår et i Guds øjne ugyldigt ægteskab. Man kan i sidste ende kun love sin partner det, man selv forstår ved løftet. Hvis jeg derfor som en selvfølge regner med, at skilsmisse er muligt, kan jeg naturligvis ikke samtidig ærligt love den anden et livslangt fællesskab. Det er denne problemstilling, som familiesynoden i 2014 og 2015 har drøftet, og som har foranlediget pave Frans til at udstede nye regler for ægteskabsprocesser – ikke for ægteskabet, men for de processer, den kirkelige domstol skal anvende for evt. at erklære et ægteskab ugyldigt.

7.5 Til et kirkeligt gyldigt ægteskab hører ikke blot, at det er indgået i kirken efter alle regler. Man taler om, at ægteskabet skal fuldbyrdes seksuelt, for vielsen i kirken tager jo sigte på, at ’blive ét kød’, dvs. en fysisk og åndelig organisme, der er frugtbar. Det seksuelle forhold (samlejet) er altså en integreret del af ægteskabsstiftelsen. Dette forhold viser, at den menneskelige seksualitet har en afgørende værdi og er med til at gøre ægteskabet gyldigt i

Guds øjne. Denne fuldbyrkelse skal ifølge sagens natur finde sted efter vielsen, fordi den er en del af det, man lover hinanden. Af samme grund er det imod Guds mening med ægteskabet at have seksuelle forhold før ægteskabet, også med den, man senere bliver gift med. Man skal for første gang, når man har taget hinanden til ægte, hengive sig fuldt og helt, åndeligt og fysisk, til hinanden. Derfor betyder jomfruelighed i Guds øjne noget væsentligt, dvs. at man ikke har haft noget seksuelt forhold til nogen – det gælder også for mandens vedkommende. Den fysiske og åndelige hengivelse må aldrig skilles. Hengivelse i den forstand er en kærligheds akt og en gave til den eneste ene. Af samme grund er det heller ikke efter Guds plan, at man indleder sit forhold til sin kommende ægtefælle ved at flytte sammen og leve seksuelt som mand og kone. Hvis man gør det, hvilken forskel gør så vielsen i kirken menneskeligt set? Er det bare en højtidelighed, hvor man bekræfter sin kærlighed, som det ofte siges? Eller giver vielsen noget nyt og væsentligt, som et kæresteforhold ikke giver? Erfaringen viser, at forholdet i de fleste tilfælde på ingen måde ændrer karakter, dvs. vielsen tilføjer ikke noget væsentligt til kæresteforholdet. Det sætter derfor spørgsmål ved, om parterne har den rette ægteskabsvilje. Det er ikke nok i et blandet ægteskab, at det betyder noget afgørende for den katolske part at blive viet. Det skal også gælde den ikke-katolske part. Man må have den samme grundlæggende forståelse af, hvad en vielse er.

7.6 Kort fortalt: Vielsen er en højtidelig erklæring overfor Gud og 2 vidner, at man giver den anden eksklusiv ret til ens kærlighed. Kan et par ikke tage dette skridt, kan det endnu ikke kaldes ægte kærlighed, ligegyldig hvor varme følelser, de har for hinanden. Den ægteskabelige kærlighed er baseret på retten til den andens kærlighed, som de højtideligt giver til hinanden. Derfor er det helt forkert blot at betragte en vielse som en ceremoni, hvor man får et stykke papir på, at man er gift. En vielse forstået på den ovenfor anførte måde er et definitivt kærligheds skridt, et skridt, der også giver ret til seksuel forening, som bliver fuldbyrnelsen af ægteskabet. Man bliver viet for, om man så må sige, at kunne forenes åndeligt og fysisk i kærlighed, blive ét kød, én levende organisme og celle.

7.7 Kirkens aktuelle ægteskabslovgivning (1983) har andre bestemmelser end de her anførte, som det også er værd at stifte bekendtskab med.